DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION[1]

Den økonomiske aktivitet har i de første 3 måneder af 1957 ligget noget højere end i samme periode i 1956. For industriproduktionens vedkommende drejer det sig om en stigning på godt 8 %, men det må her erindres, at særlige forhold – den langvarige vinter og strejkerne – i fjor virkede dæmpende på aktiviteten i denne periode, og en umiddelbar sammenligning giver derfor et overdrevent indtryk af fremgangen. I sammenligning med januar kvartal 1955 er stigningen væsentlig mindre, nemlig godt 3 %, og den falder udelukkende på produktionen af konsumvarer, der er steget med 6 %. Rationeringen af benzin og brændselsolier, der indførtes i slutningen af 1956 efter Suezkanalens blokering, synes ikke i nævneværdig grad at have påvirket aktiviteten. Den ophævedes igen i løbet af februar og marts.

Det højere produktionsniveau for konsumvarer synes i overvejende grad at være udtryk for større indenlandsk efterspørgsel. Omsætningen i detailhandelen var i januar kvartal efter statistisk departements indeks 5 % større end i samme periode i fjor, og for beklædning og »andre forbrugsvarer« var der stigninger på henholdsvis 8 og 16 %. Den meget stærke opgang for andre forbrugsvarer står formentlig i forbindelse med fjernsynets udbredelse.

Med stigende forbrug og forøget økonomisk aktivitet i det hele taget er fulgt voksende underskud på handelsbalancen. I de tre første måneder af 1957 tilsammen har importen ligget ca. 580 mill. kr. højere end i januar kvartal i fjor, medens eksporten kun er forøget med knap 100 mill. kr. (udelukkende industrivarer). En væsentlig årsag til denne udvikling må imidlertid søges i den forringelse af bytteforholdet over for udlandet, der er sket gennem prisfaldet på landbrugets eksportvarer, og i kraft af den fordyrelse af importen, som fulgte med Suezkanalens lukning. Hvad fordyrelsen af importen som følge af Suezkanalens lukning angår, må dog tilføjes, at den havde nået til maksimum i begyndelsen af året, og at importpriserne for en række varer nu ligger lavere end ved udgangen af 1956, bl.a. som følge af nedgang i fragtraterne allerede inden sejladsen gennem kanalen kunne genoptages.

Selv om skibsfartens valutaindtægter ligger en del højere end for et

[1] Se også tabelbilaget bag i hæftet.

år siden, har stigningen i de usynlige indtægter på betalingsbalancen, der er en følge heraf, ikke kunnet opveje det stærkt forøgede underskud på handelsbalancen. Forringelsen af valutastillingen i januar kvartal var dog ret beskeden, kun ca. 60 mill. kr., men i løbet af april måned forøgedes nationalbankens valutagæld med over 100 mill. kr.

LANDBRUGET

Husdyrproduktionen var i 1956 3–4 % mindre end i det foregående år, men lå i oktober kvartal en ubetydelighed højere end i oktober kvartal 1955 trods et ret betydeligt fald i produktionen af okse- og kalvekød. Den opadgående tendens er fortsat i indeværende år, idet indekset for den animalske landbrugsproduktion i gennemsnit for månederne januar og februar lå ca. 7 % højere end i 1956. Fremgangen omfattede alle grene af husdyrproduktionen, jfr. følgende oversigt.

Produktionen af de vigtigste husdyrprodukter.

			Januar–februar		Stigning
Mill. kg	1955	1956	1956	1957	i %
Mælk	5124	5063	709	731	3.1
Smør	164.3	166.2	23.6	23.7	0.4
Ost	86.8	84.5	8.7	11.8	35.6
Æg	142.4	139.3	25.0	27.8	11.2
Okse- og kalvekød	227.4	237.9	44.3	46.4	4.8
Svinekød og flæsk	531.8	499.9	78.3	82.7	5.6

Af mælk var der i gennemsnit for de to måneder 3 % mere til rådighed til konsum og til fremstilling af smør og ost m.m. end i samme periode i fjor, og størsteparten heraf er gået til forøgelse af osteproduktionen, der er steget med over en trediedel. Fremgangen i ægproduktionen i sammenligning med 1956 var særlig stærk i februar som følge af det mildere vejr i år. Svineslagtningerne er gået frem med ca. 6 %, og efter den udvikling, der har været i svinebestanden, må der regnes med en yderligere stigning i produktionen af svinekød og flæsk. På grundlag af svinetællingen den 6. april er den samlede bestand opgjort til næsten 5.2 millioner mod 4.6 millioner på samme tid i fjor, og antallet af søer er i dette tidsrum forøget med 70.000 til 577.000. Trods advarslerne mod at forcere svineproduktionen ud over afsætningsmulighederne, er antallet af første gang drægtige søer steget fra 119.000 ved tællingen i slutningen af december 1956 til 158.000 3 måneder senere.

Værdien af den animalske landbrugsproduktion i de to første måneder af 1957 viser en lignende stigning som mængdeindekset, nemlig mellem 7 og 8 %. De priser, producenterne har opnået i denne periode,

har altså i gennemsnit ligget på samme niveau som i de tilsvarende måneder i 1956, idet lavere priser for smør og æg er opvejet af højere priser for kød og flæsk. Dette udtryk for værdistigningen er imidlertid misvisende, for så vidt som der allerede fra årets begyndelse indtrådte et stærkt fald i smørprisen på det engelske marked; virkningen heraf på producenternes indtægter af smørsalget udeblev kun, fordi afregningstallet (der også er bestemmende for prisen på hjemmemarkedet) gennem januar og februar måneder holdtes uforandret i 7 kr. pr. kg. Den 7. marts blev det imidlertid fastsat til 6 kr. pr. kg, og den 28. marts fulgte en ny nedsættelse til 5 kr., hvilken notering var i kraft endnu ved udgangen af april. I 1956 var afregningstallet uforandret 7.65 kr. pr. kg fra årets begyndelse til midt i april. Ved udgangen af januar kvartal var stillingen da den, at producentprisen for smør lå ca. en trediedel lavere end på samme tid i fjor; i slutningen af april androg nedgangen ca. 13 % (5 kr. pr. kg mod 5.75 kr. i fjor).

I modsætning til smørnoteringen viste baconnoteringen i London en fast tendens i begyndelsen af året, og andelsslagteriernes landsnotering for 1. kl. slagterisvin kunne den 18. januar forhøjes fra 4.74 kr. pr. kg til 4.84 kr. Forhøjelsen blev dog ikke af længere varighed. Allerede efter 3 ugers forløb blev noteringen nedsat til 4.58 kr., og i den følgende tid skete med korte mellemrum nye nedsættelser, indtil noteringen i april nåede ned på 3.66 kr. pr. kg. Indtil midten af februar lå landsnoteringen væsentligt højere end i 1956, men efter dette tidspunkt har den ligget lavere end i fjor på samme tid. Ved udgangen af april var forskellen vokset til 18 %.

Hvad ægpriserne angår, har også de, bortset fra et par uger i slutningen af januar og begyndelsen af februar, været lavere end i den tilsvarende periode i fjor. Danske Andels Ægexports notering lå i gennemsnit for januar og februar godt en halv snes procent under 1956-niveauet, og nedgangen var endnu stærkere i marts og april. Noteringerne for slagtekvæg har været det eneste lyspunkt i prisudviklingen for landbrugets store salgsvarer i den forløbne del af 1957.

Det bør dog tilføjes, at der i de sidste uger er sket en stabilisering af priserne på dansk smør og bacon på det engelske marked. Noteringen for dansk smør i London nåede det laveste punkt allerede i februar og var i gennemsnit for februar kun 295 sh pr. cwt. mod 419 sh i december 1956. Procentvis var nedgangen af omtrent samme omfang – ca. 30 % – som nedgangen i første halvdel af 1956, men udgangspunktet for faldet lå noget højere i fjor, da nedgangen strakte sig over ca. 5 måneder, hvorefter den afløstes af en kraftig opgang, der varede næsten året ud (om smørprisens bevægelser i første halvdel af 1956 kan henvises til foregående årgang af Ø. og P. s. 64–65 og s. 150).

Prisfaldet for dansk smør i England kan ses som en reaktion mod den

Gnstl. engrosnoteringer for smør (bedste kvalitet) i London (sh/d pr. cwt).

	Dansk		New Zealandsk		Overpris for dansk smør		
	s.	d.	s.	d.	s.	d.	%
1954 gnstl.	374	2	373	0	1	2	0.3
1955 –	397	9	354	7	43	2	12.2
1956 –	388	1	320	7	67	6	21.1
Dec. 1955	465	10	403	1	62	9	15.6
Maj 1956	319	4	303	2	16	2	5.3
Juni –	341	10	332	11	8	11	2.7
Sept. –	408	11	322	3	86	8	26.9
Dec. –	418	8	275	11	142	9	51.7
Jan. 1957	315	1	261	3	53	10	20.6
Febr. –	294	11	257	8	37	3	14.5
Marts –	313	6	258	0	55	6	21.5

meget store forskel mellem prisen for dansk og oversøisk smør, der var opstået i løbet af andet halvår 1956. Overprisen i forhold til new zealandsk smør var i december steget til næsten 52 %, efter at den under prisfaldet i 1956 var blevet reduceret til et par procent. Selv efter prisfaldet i år er forskellen imidlertid stadig betydelig.

Til belysningen af baggrunden for smørprisfaldet kan iøvrigt nævnes, at Englands samlede import af smør i 1956 forøgedes med 45.000 tons (deraf 34.000 tons fra New Zealand) eller med næsten 15 pct., og samtidig steg de engelske mejeriers produktion med godt 10.000 tons. Forbruget kunne langt fra holde trit med denne forøgelse, og lagrene af kølehussmør steg fra 8.500 tons i begyndelsen af 1956 til 43.300 tons i begyndelsen af 1957. I slutningen af marts var de steget yderligere til 68.900 tons.

Englands import af smør
(1000 tons).

Fra	1952	1953	1954	1956	1957
Danmark	88	105	103	86	90
Holland	6	12	15	11	10
New Zealand	152	133	125	124	158
Australien	14	28	30	74	77
Samlet smørimport	263	286	286	315	360

Ifølge en udtalelse af New Zealands landbrugsminister ligger en økonomisk smørpris for de new zealandske producenter ca. 100 sh. pr. cwt. over den pris, der for tiden kan opnås i England. Den australske og new zealandske smøreksport til England nyder godt af en præferencetold på

15 sh pr. cwt. Da denne told blev indført ved Ottawa-aftalerne i 1932, svarede den til ca. 15 % af værdien, men med de nuværende smørpriser, der er ca. 2½ gange højere end i 1932, har toldbegunstigelsen mistet meget af sin oprindelige værdi.

Den engelske baconimport dækkes hovedsagelig af Danmark, Holland og Polen, der i 1956 svarede for henholdsvis 70, 13 og 15 % af de samlede tilførsler udefra. Den engelske produktion af flæsk og svinekød var i året 1. juni 1955–31. maj 1956 på 660 mill. kg og anslås til det samme i 1956–57. For tiden synes den engelske svinebestand at være stationær. I Vesttyskland må der ligesom i Danmark ventes opgang i svineslagtningerne, og udsigterne for en eksport til Vesttyskland, som kunne formindske tilførslerne til det engelske marked, er derfor ikke de bedste. Der regnes dog med en betydelig stigning i forbruget i Vesttyskland.

Udvidelsen af den engelske ægproduktion bevirkede, at importen i 1956 faldt til under halvdelen af, hvad den havde været i 1955. Nedgangen gik især ud over importen fra Danmark, og i indeværende år er ægeksporten her fra landet til England praktisk taget ophørt. England er oven i købet selv optrådt som ægeksportør, hvilket har medført en protest fra den danske regering, der henviser til, at en sådan eksport kun er mulig i kraft af de engelske subsidier til ægproduktionen. Fra engelsk side

Eksporten af de vigtigste landbrugsprodukter[1].

	Januar kvartal	
	1956	1957
Smør, tons	27.492	27.206
Heraf til:		
England	20.223	19.126
Vesttyskland	1.688	4.981
Frankrig	2.312	34
Ost, tons	12.219	12.932
Heraf til:		
England	2.491	2.485
Vesttyskland	5.613	6.878
Bacon og flæsk, tons	54.786	56.139
Heraf til England	52.132	54.610
Æg, tons	27.097	30.368
Heraf til:		
England	2.581	520
Vesttyskland	15.840	19.401
Italien	2.408	3.108
Schweiz	1.606	1.262
U.S.A. (incl. de militære styrker i Tyskland)	3.308	3.461
Hornkvæg, stkr.	112.621	126.729
Kalve, stkr.	52.497	65.952

[1] Efter »Landbrugsraadets Meddelelser«.

er svaret, at den eksport, der har fundet sted af æg til nogle europæiske lande, skyldes usædvanlig stor produktion på grund af den milde vinter, men at den engelske regering ikke har til hensigt at støtte en landbrugsproduktion til eksport, og at den garanterede producentpris for 1957–58 er blevet nedsat omtrent så meget, som det efter landbrugslovgivningen er muligt. Danmark har imidlertid allerede anmeldt sagen til GATT for at sikre sig, at den eventuelt kan komme til behandling i indeværende samling.

INDUSTRIEN

Stigningen i produktionen i sammenligning med januar kvartal 1956 har, som det vil ses af nedenstående oversigt, gjort sig gældende i alle hovedgrupper inden for industrien, men med meget forskellig styrke. På grund af de i indledningen nævnte unormale forhold i de første måneder i fjor vil det være mere oplysende at foretage en sammenligning med januar kvartal 1955. En sådan sammenligning viser stigninger for tekstilindustrien (11 %), den kemiske industri (10 %), nærings- og nydelsesmiddelindustrien (7 %) og transportmiddelindustrien (7 %). Desuden var produktionen i papirindustrien og den grafiske industri steget med 2 %. I træindustrien (÷ 4 %), jern- og metalindustrien (÷ 2 %) og sten-, ler- og glasindustrien (÷ 1 %) var produktionen derimod mindre end i 1955.

Industriproduktionen.
(Procentvis forandring fra tilsvarende periode det foregående år).

	1. kvt. 1955	2. kvt. 1955	3. kvt. 1955	4. kvt. 1955	1. kvt. 1956	2. kvt. 1956	3. kvt. 1956	4. kvt. 1956	1. kvt. 1957
Næringsmiddelindustri	+ 4	÷ 2	+ 7	+ 1	÷ 1	+ 4	÷ 7	+ 5	+ 8
Tekstilindustri	+ 4	÷ 3	÷ 9	÷14	÷15	÷10	+ 6	+19	+30
Fodtøjs- og beklædningsindustri	+ 2	÷ 3	÷10	÷16	÷16	÷16	0	+23	+19
Træindustri	+ 4	+ 2	+ 5	÷ 1	÷ 6	÷ 9	÷ 7	÷ 4	+ 2
Papir- og grafisk industri	+ 5	+ 3	+ 3	+ 1	÷ 2	÷ 8	+ 2	+ 1	+ 5
Kemisk industri	+ 3	÷ 7	+ 2	÷ 1	+ 1	+ 8	+ 2	+ 3	+10
Sten-, ler- og glasindustri	0	÷ 9	÷ 4	÷ 8	÷10	÷ 8	÷ 5	÷ 3	+10
Jern- og metalindustri	+10	+ 4	0	÷ 2	÷ 5	÷ 5	÷ 2	+ 1	+ 3
Transportmiddelindustri	+ 6	+ 1	+ 1	+ 1	÷ 9	÷ 9	+ 8	+ 4	+18
Industrien i alt	+ 5	÷ 1	0	÷ 3	÷ 5	÷ 5	÷ 1	+ 5	+ 8
Heraf:									
Konsumvareindustri	+ 4	÷ 2	0	÷ 3	÷ 4	÷ 3	÷ 1	+ 8	+11
Produktionsmiddelindustri	+ 8	+ 1	0	÷ 2	÷ 6	÷ 6	÷ 1	0	+ 6

Af de tre faktorer, der er bestemmende for produktionens højde: forbrug, investering og eksport, er det i den betragtede periode kun forbruget og eksporten, der har virket i retning af forøget produktion. Produktions-

nedgangen i de tre sidsnævnte industrigrupper hænger sammen med, at de er stærkt afhængige af bygge- og anlægsvirksomheden, som har været faldende eller stagnerende. I jern- og metalindustrien har stigende udenlandsk efterspørgsel modvirket nedgangen i den indenlandske efterspørgsel fra bygge- og anlægsvirksomhed, men ikke tilstrækkeligt til at hindre en mindre nedgang i produktionen. I transportmiddelindustrien ligger produktionen på et meget højt niveau (i marts 64 % over niveauet i 1949 mod 33 % for hele industrien) som følge af skibsværfternes højkonjunktur.

Beskæftigelsen i industrien synes at have bevæget sig modsat produktionen. Medens den samlede industriproduktion i marts lå 3 % højere end for to år siden, viste indeks for beskæftigelsen (d.v.s. det samlede antal arbejdstimer) en nedgang på 1 %. Selv i tekstilindustrien, hvor produktionen var forøget med næsten 15 %, var beskæftigelsen lidt lavere end i 1955.

Eksporten af vigtige industriprodukter.
(Mill. kr.).

	1955	1956	Stigning i %	Januar kvartal 1956	Januar kvartal 1957	Stigning i %
Kødkonserves	310.6	291.1	÷ 6	57.9	70.2	21
Sukker	6.0	25.8	330	–	30.7	–
Øl	48.3	60.0	24	10.2	13.6	33
Animalske og vegetabilske olier og fedtstoffer	60.9	83.5	37	18.5	30.1	63
Farmaceutiske præparater	65.0	81.7	26	19.1	24.1	26
Garn, metervarer og færdige tekstilvarer	78.6	91.4	16	22.1	24.5	11
Cement	40.0	32.7	÷ 18	8.7	7.2	÷ 17
Bearbejdede metalvarer	93.1	88.4	÷ 5	22.5	23.6	5
Maskiner og apparater	864.3	1006.6	16	239.5	254.4	6
Skibe og både	195.6	213.8	9	71.4	71.3	–
Møbler	23.4	39.9	71	7.5	13.9	85
Klædningsstykker	50.6	58.2	15	14.1	16.7	18

De gunstige konjunkturer for industrieksporten synes fortsat. Eksporten af industriprodukter lå i de første tre måneder i 1957 120 mill. kr. eller ca. 16 % højere end i den tilsvarende periode i fjor. Af den samlede fremgang skyldes en fjerdedel sukkereksporten, der har kunnet genoptages i indeværende sæson efter den gode sukkerroehøst i 1956, og bortset herfra var stigningen ca. 12 %. Maskineksporten, der i 1956 udgjorde en trediedel af den samlede industrieksport, er steget i svagere takt end gennemsnittet, og eksporten af nye skibe har været noget mindre end i fjor (51 mill. kr. mod 60 mill. kr.).

Man lægger iøvrigt mærke til, at eksporten af kødkonserves igen viser stigning, og at eksporten af øl og møbler er gået stærkt frem.

BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED

Hvad nybyggeriet angår, var det samlede etagareal under opførelse ved begyndelsen af 1957, godt 3 mill. m², en ubetydelighed mindre end året forinden. I sammenligning med begyndelsen af 1955 var nedgangen meget betydelig, idet der på dette tidspunkt var over 3.7 mill. m² under opførelse. Nedgangen siden 1. januar 1956 falder udelukkende på erhvervsbyggeriet og det offentlige byggeri, medens boligbyggeriet viser en fremgang på henved 2000 lejligheder.

Byggevirksomheden (nybyggeri) i hele landet.

	Beboelsesejendomme		Erhvervsejendomme	Ikke-erhvervsejendomme	Tilsammen
	1000 m²	Antal lejligheder	1000 m²	1000 m²	1000 m²
Under opførelse 1. januar 1956	1755	21067	678	616	3049
Påbegyndt i 1956	1811	21724	969	367	3147
Fuldført i 1956	1677	19793	984	499	3160
Under opførelse 1. januar 1957	1889	22998	663	484	3036

For de første to måneder af 1957 foreligger der oplysninger om boligbyggeriet i de større byområder. Her blev der i januar og februar påbegyndt ca. 1200 lejligheder (ca. 300 flere end i fjor), men fuldført ca. 1800, og antallet af lejligheder under opførelse var følgelig mindre ved udgangen af februar end ved udgangen af december. I fjor, da de klimatiske forhold var mindre gunstige for byggeriet, blev der i samme tidsrum kun færdigbygget ca. 1350 lejligheder i de pågældende områder. For hele landet, eksklusive de egentlige landkommuner, beregnes det, at der ved udgangen af februar var 21.400 lejligheder under opførelse mod 22.100 ult. december 1956 og 18.700 ult. februar 1956.

I den økonomiske årsoversigt er de samlede investeringer i bygge- og anlægsarbejder i 1957 anslået at ville blive ca. 100 mill. kr. eller 3 % større end i 1956, hvilket skulle betyde, at bygge- og anlægsaktiviteten stort set i hele 1957 vil ligge på samme niveau som i efteråret 1956. Bl. a. på grund af nedgang i det beløb, der er til rådighed til boligstøttelån, ventes en mindre nedgang i antallet af påbegyndte lejligheder i sammenligning med 1956, men da der ved årets begyndelse var flere lejligheder under opførelse end den 1. januar 1956, kan der regnes med, at antallet af fuldførte lejligheder vil blive noget større end i fjor. Forsvarets byggearbejder ventes at få samme omfang som i 1956, og hvad det civile offentlige byggeri angår, er der i bygge- og anlægsbudgettet regnet med en forøgelse af investeringen fra 355 mill. kr. i 1956–57 til ca. 385 mill. kr. i 1957–58. Endelig ventes det, at det påbegyndte erhvervsmæssige byggeri vil blive lidt større end i 1956 på grund af den stedfundne stigning i den økonomiske aktivitet.

ARBEJDSLØSHEDEN

Ved udgangen af marts i år var ledigheden blandt de arbejdsløshedsforsikrede 88.000 mod 130.000 i 1956 og 95.000 i 1955. De tilsvarende arbejdsløshedsprocenter var 12.8, 19.1 og 14.0. Hovedårsagen til nedgangen i arbejdsløsheden synes at være den større aktivitet i bygge- og anlægsfagene på grund af den milde vinter. I disse fag alene var antallet af arbejdsløse i marts i år 33.000 mod 39.000 i marts 1955.

UDENRIGSHANDEL

Det er allerede nævnt, at importen i januar kvartal i år var ca. 580 mill. kr. (næsten 30 %) større end i fjor. Importen af fast og flydende brændsel alene lagde beslag på 155 mill. kr. mere, især som følge af højere priser, men også på grund af, at de importerede mængder var større end i 1956. Importen af stenkul viser således en stigning fra 666.000 tons til 818.000 tons, og af benzin og brændselsolier var importen ligeledes trods forsyningsvanskelighederne større end i fjor. I øvrigt viser næsten alle varegrupper – råstoffer og produktionsmidler til industrien såvel som forbrugsvarer – større import end i samme periode i fjor. En undtagelse er importen af korn og foderstoffer, der er gået tilbage fra 253 til 207 mill. kr., idet den større høst i 1956 har formindsket importbehovet.

Udenrigshandelen.

(Månedsgennemsnit i mill. kr.).

	Import	Eksport	Heraf: Landbrugsprodukter	Heraf: Industrivarer	Importoverskud
1. kvt. 1955	682	585	350	208	97
2. – –	651	580	324	232	71
3. – –	652	570	323	219	82
4. – –	714	664	380	253	50
1. kvt. 1956	671	607	334	242	64
2. – –	768	627	333	267	141
3. – –	733	602	331	243	131
4. – –	833	682	360	291	151
1. kvt. 1957	866	639	324	282	227

Da der ikke findes nogen ajourført lagerstatistik, er det umuligt at sige, om der i forbindelse med den store import er sket en forøgelse af beholdningerne af råvarer m.v., I løbet af andet halvår 1956 forøgedes værdien af råvarelagrene (ekskl. sukker), regnet i faste priser, med 6 %, medens der i første halvår havde været en nedgang af samme størrelse.

Trods stigningen i kontraktpriserne som følge af Suezkrisen viser det af statistik departement beregnede indeks for enhedsværdien af de ind- og udførte varer, at de faktiske importpriser i gennemsnit for oktober kvartal 1956 lå på et lidt lavere niveau end i de foregående 3 måneder (se tabelbilaget bag i hæftet). Dette hænger sammen med, at prisstigningen for en stor del varers vedkommende først indtrådte i løbet af december måned og derfor kun i mindre grad kunne påvirke kvartalgennemsnittet, ligesom importen i dette kvartal i alt væsentigt var kontraheret til de før Suezkrisen gældende priser. Da eksportpriserne samtidig lå lidt højere end i juli kvartal, steg bytteforholdet i udenrigshandelen (indeks for enhedsværdien for udførslen divideret med indeks for enhedsværdien for indførslen) fra 88 til 92. For hele året 1956 var bytteforholdet, således beregnet, 89, det samme som for 1955. I 1954 var det 91.

BETALINGSBALANCE OG VALUTASTILLING

Efter en foreløbig opgørelse af betalingsbalancen for 1956 var underskuddet på varer og tjenester 134 mill. kr. Samtidig forbedredes den offentlige sektors og bankernes status over for udlandet imidlertid med tilsammen 164 mill. kr., og der må derfor, under forudsætning af at vare- og tjenestebalancen er korrekt opgjort, ved andre kapitalbevægelser være fremkommet et indtægtsoverskud på 298 mill. kr. Heraf synes en væsentlig del, ca. 100 mill. kr., at kunne forklares ved, at værdien af det i 1956 importerede flyvemateriel i stort omfang enten har været forudbetalt eller er blevet betalt ved hjælp af lån optaget specielt til dette formål. Hertil kommer at danske rederier i 1956 modtog 29 mill. kr. fra U.S.A. som godtgørelse for sejlads i allieret tjeneste under krigen. Endelig synes der i årets sidste kvartal i forbindelse med Suezkrisen at være sket en fremskyndelse af hjemtagelse af sterlingtilgodehavender eller en udskydelse af betalinger i sterling, hvorved de private erhvervsvirksomheders status over for udlandet er blevet tilsvarende forringet.

Betalingsbalancens hovedposter.
(Mill. kr.).

	1955	1956
Vareindførsel og -udførsel (f.o.b.)	÷110	÷584
Søtransport	250	350
Øvrige vare- og tjenesteposter	41	100
Varer og tjenester ialt	181	÷134

Den danske handelsflådes indsejling i udenrigsfart, ekskl. farten fra udenlandske til danske havne, anslås i 1956 at være forøget med 225 mill. kr. i forhold til 1955. Samtidig regnes der med, at skibenes udgifter i fremmede havne er gået op med 50 mill. kr., og at udgiften til udenlandske skibe er forøget med 75 mill. kr. Fragtratetallet der i gennemsnit for 1956 var 183 (1949=100) mod 162 i 1955, nåede i januar 1957 op på 202, men var i april igen faldet til 176 og lå dermed lidt lavere end i april 1956. På rejsekontoen skønnes der i 1956 at have været en nettoindtægt på 50 mill. kr., medens i 1955 indtægten af udenlandske turister opvejedes af danske turisters valutaforbrug i udlandet.

Bankernes nettotilgodehavende i udlandet[1].

(Mill. kr.).

Ultimo	E.P.U.	U.S.-doll.	Can. doll. o. sfrcs.	Andre valutaer	Internat. inst. (netto)	Ialt national-banken	Private banker	Tilsammen
Dec. 1951....	÷266	267	4	106	÷ 91	20	÷54	÷ 34
Dec. 1952....	÷223	494	8	156	÷103	332	÷44	288
Dec. 1953....	÷432	669	8	172	÷ 91	326	÷33	293
Dec. 1954....	÷673	637	8	÷59	÷ 85	÷172	÷35	÷207
Juni 1955....	÷848	474	6	÷22	÷ 66	÷456	44	÷412
Dec. —	÷732	596	12	÷40	÷ 75	÷239	21	÷218
Jan. 1956....	÷682	598	11	÷40	÷ 75	÷188	26	÷162
Febr. —	÷677	628	10	÷37	÷ 87	÷163	40	÷123
Marts —	÷670	659	10	÷39	÷ 90	÷130	62	÷ 68
April —	÷687	592	8	÷40	÷ 72	÷199	57	÷142
Maj —	÷689	568	6	÷52	÷ 84	÷251	53	÷198
Juni —	÷694	563	7	÷48	÷ 74	÷246	50	÷196
Juli —	÷689	558	8	÷44	÷ 84	÷251	65	÷186
Aug. —	÷674	523	7	÷38	÷120	÷302	79	÷223
Sept. —	÷668	538	7	÷46	÷ 79	÷248	75	÷173
Okt. —	÷652	577	6	÷36	÷ 63	÷168	70	÷ 98
Nov. —	÷636	583	7	÷21	÷ 78	÷145	50	÷ 95
Dec. —	÷644	501	8	÷24	÷ 73	÷232	80	÷152
Jan. 1957....	÷630	439	9	÷ 1	÷ 65	÷248	99	÷149
Febr. —	÷628	391	10	13	÷ 74	÷288	126	÷162
Marts —	÷631	404	10	29	÷ 82	÷270	57	÷213
April —						÷378		

[1] Tallene i første kolonne angiver gælden til E. P. U. efter afregningen for den pågældende måned og tallene i den anden kolonne dollarbeholdningen med tillæg af tilgodehavende eller fradrag af skyldige dollarbetalinger til E. P. U.

Bankernes nettogæld til udlandet forøgedes i januar kvartal med 61 mill. kr. til 213 mill. kr., hvilket var 145 mill. kr. mere end på samme tidspunkt i fjor, og i løbet af april måned forringedes nationalbankens

valutastilling med 108 mill. kr. Denne nedgang synes dog delvis at være blevet opvejet af stigning i de private bankers valutabeholdning. De tre hovedbankers status over for udlandet forbedredes i april med over 40 mill. kr.

PENGE OG KAPITALMARKED

Den indenlandske likviditet formindskedes i løbet af januar kvartal, idet seddelomløb plus udlån på foliokonto i nationalbanken gik ned med tilsammen 152 mill. kr. eller omtrent det samme beløb som i januar kvartal i fjor. Statens gæld til nationalbanken reduceredes med 145 mill. kr., og nationalbanken solgte fremmed valuta for 38 mill. kr. På den anden side udbetaltes resten, 21 mill. kr., af indestående i nationalbanken i henhold til deponeringsordningen. I april forringedes likviditeten yderligere med 33 mill. kr., idet nationalbankens valutasalg på 108 mill. kr. kun delvis opvejedes af, at bankens tilgodehavender hos staten forøgedes med 67 mill. kr. I forhold til april 1956 er seddelomløbet steget 100 mill. kr., medens foliokonto lå på samme niveau som i april i år.

	Marts 1956	April 1956	Dec. 1956	Jan. 1957	Febr. 1957	Marts 1957	April 1957
Nationalbanken.							
Udl. tilgodehavender, netto	÷130	÷199	÷232	÷248	÷288	÷270	÷378
Nettotilgodeh. hos staten .	2292	2292	2508	2348	2502	2360	2427
Obligationer og aktier....	495	491	498	495	489	496	494
Seddelomløb.....	2149	2102	2372	2238	2219	2248	2205
Indlån på folio.....	365	343	377	358	427	349	359
Tilsammen..	2514	2445	2749	2596	2646	2597	2564
Forretningsbankerne.							
Kassebeholdning.....	816	780	925	771	786	739	
Obligationer og aktier....	1294	1295	1253	1270	1295	1319	
Udlån i alt (indenl.).....	6139	6179	6555	6557	6590	6696	
Indlån i alt (indenl.).....	6934	6932	7336	7199	7408	7411	
De større sparekasser							
Obligationer og aktier....	1441	1419	1420	1432	1440	1448	
Udlån i alt.....	3718	3750	3858	3885	3908	3956	
Indlån i alt.....	5049	5129	5130	5185	5246	5311	

De private bankers kassebeholdning formindskedes i løbet af januar kvartal med næsten 200 mill. kr. Indlånene er steget med 75 mill. kr., men udlånene med 140 mill. kr., og samtidig har bankerne købt obliga-

tioner og aktier for 60–70 mill. kr. netto. Også sparekasserne har forøget deres fondsbeholdning i denne periode, nemlig med ca. 30 mill. kr.

Obligationskursniveauet har været omtrent uforandret i de første måneder af 1957, jfr. nedenstående oversigt over den effektive rente af nogle typiske papirer. Aktiekursindekset fortsatte derimod opgangen i januar og februar, men faldt et point i marts på grund af et mindre prisfald for industriaktier. I sammenligning med marts i fjor var aktiekursindekset i marts i år gået op med 18 %; for rederiaktier var stigningen godt 30 %.

Effektiv obligationsrente (pct. p.a.).

	Statslån s. 1997 4½ %	Øst. Kreditf. 16. serie 2. afd. 4½ %	Jydsk Hypotekf. 11. afd. 5 %
Marts 1956	6.87	6.37	7.03
Dec. –	7.00	6.52	7.33
Marts 1957	6.99	6.55	7.44

Cirkulationen af børsnoterede obligationer samt skatkammerbeviser (pålydende værdi) øgedes i de tre første måneder af 1957 med 238 mill. kr. mod 99 mill. kr. i oktober kvartal 1956 og 285 mill. kr. i januar kvartal 1956. Tallet for oktober kvartal er påvirket af, at der i dette tidsrum indløstes for 81 mill. kr. skatkammerbeviser, hvorimod omløbet af disse papirer i januar kvartal i år forøgedes med 32 mill. kr. Af indenlandske statsobligationer var der en nettotilgang på 23 mill. kr., hvilket var dobbelt så meget som i oktober kvartal, men under halvdelen af nettotilgangen i januar kvartal 1956.

PRISER OG LØNNINGER

Den væsentligste årsag til nedgangen i engrospristallet i februar og marts var prisfaldet på animalske landbrugsprodukter, men medvirkende var også lavere priser på korn og især foderstofffer.

Engrospriserne som helhed var i marts tilbage på niveauet før Suezkrisen og for et år siden, men prisforskydningerne mellem vigtige varegrupper er betydelige og i det hele i Danmarks disfavør, jfr. nedenstående oversigt[1].

[1] For april blev engrospristallet 360. Animalske levnedsmidler faldt yderligere 6 % og foderstoffer 5 %, men desuden var der et prisfald for brændsel og mineralske olier på 2 % som følge af lavere priser på kul, benzin, brændselsolie og petroleum.

Engrosprisindeks.
(1935 = 100).

	Marts 1956	Sept. 1956	Dec. 1956	Jan. 1957	Febr. 1957	Marts 1957	Ændring i % Marts 1956–marts 1957	Ændring i % Sept. 1956–marts 1957
Vegetabilske levnedsmidler	361	346	352	350	346	337	÷ 6.7	÷ 2.6
Animalske levnedsmidler	332	340	337	336	328	301	÷ 9.3	÷ 11.5
Foderstoffer	415	413	427	420	406	385	÷ 7.2	÷ 6.8
Gødningsstoffer	246	256	252	254	256	258	+ 4.9	+ 0.8
Brændsel og mineralske olier	537	546	599	619	623	623	+ 16.0	+ 14.1
Jern, metaller og varer deraf	351	356	358	360	361	363	+ 3.4	+ 2.0
Bygningsmaterialer (undt. træ)	279	289	292	300	304	312	+ 11.8	+ 7.9
Træ og papir	500	491	497	498	500	500	–	+ 1.8
Tekstil og konfektion	332	333	337	339	340	339	+ 2.1	+ 1.8
Huder, læder og skotøj	306	310	319	316	314	311	+ 1.6	+ 0.3
Kemisk-tekniske varer	251	249	257	252	250	250	÷ 0.4	+ 0.4
Engrospristallet	366	366	374	375	372	365	÷ 0.3	÷ 0.3
Råvarer og halvfabrikata	435	438	459	461	457	449	+ 3.2	+ 2.5
Færdigvarer	333	332	334	334	333	325	÷ 2.4	÷ 2.1
Importvarer	440	441	458	463	462	460	+ 4.5	+ 4.3
Hjemmemarkedsvarer	316	315	318	318	314	305	÷ 3.5	÷ 3.2
Eksportvarer	343	347	348	324	306	308	÷ 10.2	÷ 11.2

Som følge af prisfaldet på fødevarer viste detailpristallet for april en nedgang i leveomkostningerne på 5 points (juli 1914 = 100) eller 1.2 % i sammenligning med januarpristallet. Aprilpristallet er ikke lønregulerende. Den næste (eventuelle) lønregulering finder sted i henhold til julipristallet, der formentlig vil vise stigning, bl.a. på grund af den årlige regulering af skatteudgiften, men der skal en betydelig ny prisstigning til for at der kan blive tale om et nyt dyrtidstillæg til arbejdere og tjenestemænd til efteråret. Grænsen for udbetaling af nye portioner dyrtidstillæg nås for arbejdernes vedkommende ved et pristal (med fradrag for skattebeviser) på 429 og for tjenestemændenes vedkommende først ved 430. (Hvis aprilpristallet havde været lønregulerende, ville tjenestemændene, men ikke arbejderne have mistet en portion dyrtidstillæg). Der synes således at være en vis udsigt til, at den automatiske lønstigning i henhold til pristallet i 1957 vil indskrænke sig til den ene dyrtidstillægsportion, der udbetales i henhold til januarpristallet, mod 4 i 1956.

Pristalsbudgettet.

	Apr. kvt. 1956	Jan. kvt. 1956	Apr. kvt. 1956	Udgiftstigning Jan. kvt.–apr. kvt. kr.	pct.
Fødevarer	4408	4353	4112	÷241	÷5.5
Klæder, fodtøj og vask	1736	1780	1806	26	1.5
Bolig	1058	1123	1123	–	–
Brændsel, belysning	809	852	858	6	0.7
Skatter ÷ børnetilskud	1119	1315	1315	–	–
Sparebeviser	÷176	÷176	÷176	–	–
Kontingenter og lignende	772	778	794	16	2.1
Anskaffelser og vedligeholdelse	611	649	654	5	0.8
Spiritus, tobak og fortæring ude	938	944	946	2	0.2
Hygiejne og kulturelle udgifter	1180	1233	1259	26	2.1
Transport	364	392	392	–	–
I øvrigt	827	850	838	÷12	÷1.4
I alt	13646	14093	13921	÷172	÷1.2
Detailpristallet.					
Juli 1914 = 100	414	427	422		
1935 gnstl. = 100	241	249	246		
Detailpristallet uden fradrag for sparebeviser.					
Juli 1914 = 100	419	433	428		
1935 gnstl. = 100	244	252	249		

6.–5.–1957.
C. L.